

You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: "Pożytki i szkody płynące z lektury" : ogólnopolska konferencja naukowa (Katowice, 22-23 kwietnia 2010 r.)

Author: Sylwia Gajownik, Marta Nadolna

Citation style: Gajownik Sylwia, Nadolna Marta. (2010). "Pożytki i szkody płynące z lektury" : ogólnopolska konferencja naukowa (Katowice, 22-23 kwietnia 2010 r.). "Nowa Biblioteka" (2010, nr 2, s. 154-157)

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Sylvia Gajownik

Zakład Czytelnictwa

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej

Uniwersytet Śląski w Katowicach

e-mail: sylwia210@autograf.pl

Marta Nadolna

Zakład Czytelnictwa

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej

Uniwersytet Śląski w Katowicach

e-mail: nadolna@vp.pl

POŻYTKI I SZKODY PŁYNĄCE Z LEKTURY.
OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
(KATOWICE, 22-23 KWIETNIA 2010 R.)

W dniach 22-23 kwietnia 2010 r. Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach zorganizował Ogólnopolską Konferencję Naukową pt. *Pożytki i szkody płynące z lektury*. Teza, która stała się punktem wyjścia do dyskusji od początku wzbudzała kontrowersje, bo o ile wszyscy wiedzą, że czytanie jest dobrodziejstwem, o tyle trudno uwierzyć, że może wyrządzić krzywdę. Jeszcze trudniej uświadomić sobie jej rozmiar.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele jedenastu ośrodków naukowych (Biblioteka Narodowa, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Śląski, Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu), które prowadzą badania nad książką i procesem czytania.

Obrady plenarne uroczyście otworzył Dziekan Wydziału, Marian Kisiel, akcentując konieczność zajmowania się recepcją książek, a także badaniami czytelnickimi, które wpisują się w szeroko rozumianą kulturę literacką. Dyrektor IBiIN Elżbieta Gondek, zwróciła uwagę na fakt, że książka jest nadal ważnym nośnikiem informacji.

W konferencji wzięło udział czterdziestu ośmiu referentów, których wystąpienia zostały przydzielone w pierwszym dniu obrad do trzech sekcji w sesji przedpołudniowej (*Modele lektury, Sekcja terapeutyczna, Lektury pokoleniowe i ponadpokoleniowe*) oraz trzech w sesji popołudniowej (*W porządku czasu, W świecie lektur dla dzieci i młodzieży, Na łamach prasy*). W drugim dniu obrad w sesji przedpołudniowej znalazły się dwie sekcje (*Przeciw cenzurze i „z polecenia władz”, Działania wychowawcze i inspirujące*), w sesji popołudniowej również dwie (*W świecie współczesnych lektur dla dzieci, Inicjatywy wydawnicze*). Już same nazwy sekcji podkreślały dużą rozpiętość tematyczną, a także wskazywały na rozległe pole badawcze, będące w kręgu zainteresowań bibliotekoznawców, literaturoznawców, kulturoznawców, socjologów, a także pedagogów i psychologów.

W trakcie obrad zwrócono uwagę na modną współcześnie terapeutyczną funkcję książki. Problemem terapii za pomocą słowa drukowanego zajęła się Wanda Matras-Mastalerz, która porównała książkę do medykamentów przepisywanych chorym w procesie leczenia. Barbara Mauer-Górska w swoim referacie uwypukliła znaczenie informacji z wiedzy o zdrowiu w procesie biblioterapeutycznym. Piotr Biesiada i Agnieszka Kotwica przybliżyli uczestnikom konferencji tajniki działalności bibliotek, których docelową grupą są osoby niewidzące i niedowidzące.

Wielu prelegentów zaprezentowało referaty poświęcone literaturze dla młodego odbiorcy. Wystąpienia Małgorzaty Gwadery, Barbary Pytlos i Sylwii Gajownik poświęcone były niebezpieczeństwu płynącemu ze źle dobranej – dla dziecięcego i młodzieżowego czytelnika – książki oraz czasopisma. Interesujący referat o „szkolnych” edycjach literatury klasycznej po transformacji ustrojowej przedstawiła Ewa Jabłońska-Stefanowicz, a Małgorzata Chrobak poruszyła problem obcości w literaturze dla młodego odbiorcy po 1989 r. Alicja Ungeheuer-Gołąb skupiła się na emocjonalnym, uczuciowym odbiorze literatury pięknej przez dziecko. Helena Synowiec pokazała, w jaki sposób popularyzowana jest poprawna polszczyzna i język literacki w poradnikach językowych dla dzieci oraz młodzieży. Referat Zofii Budrewicz poświęcony był krajoznawczym wyprawom opisanym w literaturze dla młodego odbiorcy w dwudziestoleciu międzywojennym.

Rozważania nad różnymi typami lektury stały się kanwą wielu wystąpień: Alicja Baluch w swoim referacie starała się odpowiedzieć na nurtujące polonistów pytanie: czy każda lektura (wartościowa i kiczowata) wzbogaca świat czytającego? O odpowiedzialności za osobę czytającą mówiła Krystyna Koziołek, a Małgorzata Pietrzak potraktowała lekturę jako wstęp do retoryki praktycznej. Irena Socha przedstawiła wyniki teoretycznych badań bibliologicznych, dotyczących czytelnictwa na przestrzeni lat 1946-1960.

Lekturze w ujęciu historycznym oraz odbiorowi piśmiennictwa polskiego poświęconych było wiele wystąpień. Anna Sitkowska omówiła listę lektur polecanych przez Andrzeja Trzecieckiego. Kanon „pożytecznych” i „szkodliwych” książek według Jana Amosa Komeńskiego zaprezentowała Mariola Jarczykowa. Pozycje obligatoryjne dla duchowego rozwoju prezentowane na łamach „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych” przedstawiła Bożena Mazurkowska. Grzegorz Nieć wykazał wpływ samodzielnej lektury na edukację Stanisława Tarnowskiego. Z obawami dziewiętnastowiecznych publicystów dotyczących czytania kobiet, zapoznała Agnieszka Paja, a Anna Zdanowicz ukazała „pożytki i szkody” płynące z lektury poradników *savoir-vivre*’u z lat 1815-1939. Lilla Kowkiel pokazała mody czytelnicze na dziewiętnastowiecznej prowincji litewsko-białoruskiej. Krystyna Kossakowska-Jarosz przedstawiła znaczenie książki w programie górnośląskich działaczy kultury w XIX w. Proces lektury i jego znaczenie w życiu chłopów w dwudziestoleciu międzywojennym zaprezentowała Monika Olczak-Kardas biorąc na warsztat ich pamiętniki. Małgorzata Komza ukazała wartość lektury w edukacji ziemianek na początku XX w. w oparciu o niepublikowane dotychczas listy Stanisławy Lewoniewskiej. Adrian Uljasz przybliżył wpływ twórczości Walerego Przyborowskiego na rozwój świadomości historycznej czytelnika, a Teresa Wilkoń wyjaśniła przyczyny sukcesu poezji Gałczyńskiego w latach 1949-1953. Lekturą ponadpokoleniową łączącą czytelników różnych epok zajęli się: Jolanta Chwastyk-Kowalczyk omawiając powieść *The long Walk* Sławomira Rawicza oraz Michał Rogoż, który przedstawił historię recepcji jednej z najpiękniejszych książek przeznaczonych dla młodego czytelnika (*Kubuś Puchatek* Alana Aleksandra Milne’a).

Wpływ cenzury na losy książek, życiorysy pisarzy oraz stan księgozbiorów bibliotek został szeroko omówiony w wielu wystąpieniach. Wpływ cenzury kościelnej na ofertę wydawniczą Księgarni i Drukarni Katolickiej scharakteryzowała Agata Muc, a Janusz Kostecki, na podstawie własnych badań, przedstawił wpływ carskiej cenzury zagranicznej na import publikacji religijnych wydawanych w języku polskim w latach

1895-1904. Książki zakazane w literaturze dziecięcej oraz odsłony tej lektury w pamiętnikach i przykładowych tekstach z literatury pięknej pokazała Katarzyna Krupka. Zdzisław Gębołyś przedstawił w swoim referacie losy książek zakazanych w niemieckich bibliotekach szkolnych i oświatowych w międzywojniu w Polsce. Krystyna Heska-Kwaśniewicz starała się odpowiedzieć na pytanie, dlaczego książki harcerskie były uważane w Polsce Ludowej za wydawnictwa „groźne”. Marta Nadolna wyjaśniła, skąd brał się lęk przed publikacjami, których akcja toczyła się we Lwowie. Katarzyna Tałuć scharakteryzowała nielegalne czasopisma młodzieżowe działające w PRL-u, a Zbigniew Osiński pokazał, w jaki sposób pisano o współczesnej historii Polski w publikacjach tzw. „drugiego obiegu” w latach 1980-1981.

Prowadząc rozważania o procesie lekturowym nie można zapomnieć o czytelnictwie prasy oraz o ruchu wydawniczym. Opinie publicystów katolickich na temat czytelnictwa ludowego na przełomie XIX i XX w. przedstawiła Anna Karczewska. Urszula Kozuch-Lisowska w swoim wystąpieniu scharakteryzowała recenzje książek zamieszczanych na łamach „Dziennika Polskiego” w latach 1949-1956. O wartościach płynących z czytelnictwa prasy technicznej informowała Anna Kamińska, a Dorota Degen omówiła zawartość zeszytów naukowych szkół wyższych w latach 1953-1989. Wystąpienie Justyny Lehun miało za zadanie ukazać czytelnika prasy lokalnej na przykładzie „Strzelca Opolskiego”. Działalność naukową Herberta Ristera dotyczącą Ziemi Odzyskanych przedstawiła Agnieszka Bajor. Analizy porównawczej poszczególnych wydań *Krzyżaków 1410* Józefa Ignacego Kraszewskiego dokonała w swoim referacie Aleksandra Gajowska, a Agnieszka Łakomy pokazała wpływ polskiej książki na działalność wydawniczą w Niemczech Zachodnich po II wojnie światowej.

Interesujące dyskusje trwały nie tylko w czasie na nie przeznaczonym, często przenosiły się do kularów, a w ich wyniku stawiano nowe problemy badawcze rozpalające umysły prelegentów i licznie zgromadzonej publiczności, wśród której można było zauważyć wielu pracowników naukowych Wydziału Filologicznego, a także studentów *informacji naukowej i bibliotekoznawstwa oraz filologii polskiej*. W programie konferencji znalazła się wycieczka do Nikiszowca i Giszowca, podczas której referenci mogli zobaczyć historyczne dzielnice Katowic, uwiecznione przez Małgorzatę Szejnert w *Czarnym ogrodzie*. Chętni mogli także zwiedzić Bibliotekę Śląską, która urzekła nowoczesnymi rozwiązaniami systemowymi. Ostatnim akordem tego wyjątkowego spotkania naukowego będzie tom pokonferencyjny, w którym zostaną zamieszczone wszystkie wygłoszone referaty.